

УДК 324(438) “2019”:32.019.5(477)

Василь ГУЛАЙ

*доктор політичних наук,
завідувач кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID.org/0000-0002-7609-7967
Vasyl.V.Hulai@LPNU.UA
DOI: 10.33402/up.2019-12-88-100*

Віра МАКСИМЕЦЬ

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID.org/0000-0002-9003-7055
Vira.Y.Maksymets@LPNU.UA
DOI: 10.33402/up.2019-12-88-100*

УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ У ПОЛЬЩІ 2019 РОКУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА СЕЙМУ Й СЕНАТУ

Автори виходять з того, що результати виборів у Польщі 2019 року до Європейського парламенту та Сейму й Сенату впливають не тільки на трансформацію партійної системи країни та її суспільно-політичний розвиток у найближчі роки, але й на місце та значення міждержавних відносин Польщі з Україною загалом та специфіку проблем масштабної української трудової міграції до Польщі особливо.

Завершення виборів до Європарламенту IX каденції фактично дало старт виборчій кампанії до Сейму та Сенату X скликання, аналіз умовного українського контексту варто проведено крізь призму характеристики виборчих програм основних політичних сил осені 2019 року. Домінуючою практикою більшості політичних партій стало надання кандидатам української походження чи вихідцям з України (попри навіть мінімальну їхню кількість на тлі української національної меншини та нових натуралізованих громадян Республіки Польща) здебільшого прикінцевих стартових місць у відповідних регіональних партійних списках.

Попри помітне зростання від осені 2013 року широкої української тематики спочатку у польській зовнішній, а потім внутрішній політиці, це, однак, не виявилось у відповідному кількісному та якісному конвертуванні за підсумками виборів 2019 року до Європейського парламенту та Сейму й Сенату Республіки Польща. Вибори 2019 року, серед іншого, дозволяють привернути увагу не тільки до місця та ролі української

національної меншини у політичному житті Польщі, але й вказати на політичну участь польських громадян з числа нових мігрантів 1990-х – 2010-х років, з огляду на зростаючі як масштаби натуралізації у якості польських громадян вихідців з нашої країни, так відмінності між різними суспільно активними середовищами польських громадян українського походження. Внутрішні процеси серед політично активних українців Польщі, котрі мають право голосу, дозволяють говорити про відхід від переважаючих впродовж десятиліть симпатій до «Громадянської платформи» на користь нових політичних проектів лівоцентристського спрямування.

Ключові слова: Польща, виборча кампанія, Європейський парламент, Сейм, Сенат, український контекст.

Пропонована стаття є продовженням авторських студій попередньої публікації¹ та покликана вирішити актуальні в науково-теоретичному та практичному вимірах питання на основі історико-політологічного аналізу значної фактологічної джерельної бази.

Аналіз виборів депутатів Європейського парламенту від Республіки Польща 26 травня 2019 р. варто розпочати з визначення головних гравців на польській політичній сцені. Так, основна конкуренція за мандати євродепутатів розгорталася між виборчими комітетами: «Право і Справедливість» (PiS); «Європейською Коаліцією» (KE) у складі: «Громадянська платформа» (PO), Польська селянська партія (PSL), Союз демократичної лівиці (SLD), «Сучасна» (Nowoczesna) та Партія «Зелені» (Partia Zieloni); «Весна» Роберта Бедроня (Wiosna Roberta Biedronia); «Конфедерація KORWiN Браун Ліроу Народовоу» («Кукіз'15» (Kukiz'15); «Лівиця Разом» у складі: партії «Разом» (Partia Razem), «Союз праці» (Unia Pracy), «Рух суспільної справедливості» «Ruch Sprawiedliwości Społecznej»; «Polska Fair Play Безпартійні Гвядзовські»².

Найбільші польські політичні сили обіцяли виступати в Європарламенті за продовження санкцій проти Росії та подальше зближення України з ЄС. Так, Міхал Боні з «Європейської коаліції» акцентував, що ініціюватиме вже на першій сесії нового парламенту в липні 2019 р. дискусію щодо видачі російських паспортів на Донбасі. Вітольд Вашиковський із «ПіС» називав Польщу «адвокатом України, її промоутером у Європі», без якої Україні «буде дуже важко потрапити до європейських інституцій». Кандидат у депутати партії «Весна» Даріуш Стандерський висловлювався за те, що наступним етапом євроінтеграції має бути вступ України до Шенгенської зони до 2030 р.: «У нас амбітні і прогресивні цілі, бо без них майбутнє ЄС визначать євроскептики. Тому ми виступаємо за настільки близькі стосунки Україна – ЄС, наскільки це можливо»³.

¹ Гулай В. Російський провокативний вектор конфронтації відносин Польщі та України (2015–2017): політико-комунікативний вимір аналізу та прогнозування. *Українсько-польські відносини. Новітня доба* / відп. ред. Микола Литвин; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2017. С. 609–622.

² Wyniki wyborów europejskich w 2019 r. Parlament Europejski. URL: <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/pl/wyniki-krajowe/polska/2019-2024/> (дата звернення: 5.12.2019)

³ Токарюк О. Відгинки єврооптимізму: чого чекати від виборів до Європарламенту в Польщі? URL: <https://hromadske.ua/posts/vidtinki-yevrooptimizmu-chogo-chekati-vid-viboriv-do-yevroparlamentu-v-polshi> (дата звернення: 5.12.2019)

На цьому тлі відверто антиукраїнську риторику роздмухувала праворадикальна «Конфедерація», твердячи, що українських мігрантів у Польщі занадто багато, а тому виступають проти розширення їхніх прав, зокрема надання громадянства та права голосу⁴.

Окремо варто вказати на те, що на цих виборах до Європарламенту чи не вперше приймали активну участь натуралізовані громадяни Польщі, вихідці з України. Примітно, що українців до себе у списки взяли партії, що стояли на діаметрально протилежних полюсах польської політики – ліва «Весна» і праворадикальна «Конфедерація»⁵. Так, у списках «Конфедерації» опинилася уродженка Донецька Лілія Мошечкова⁶. Українській громаді в Польщі вона відома тим, що збирала допомогу для окупованих районів Донецької та Луганської областей. Л. Мошечкова не соромилася російської риторики на кшталт «громадянської війни». Крім того, вона разом зі скандально відомим європарламентарем Янушем Корвіном-Мікке (співорганізатором вказаної «Конфедерації» – *В.Г., В.М.*) їздила до окупованого Криму – із порушення законодавства України. Стартувавши на 5-му місці у виборчому окрузі № 3 (центр – м. Ольштин) Л. Мошечкова здобула останнє місце з мізерними 492 голосами, коли переможець округу Роберт Вінніцкі отримав 26,2 тис. голосів⁷.

Іншим мігрантом з України, котрий балотувався від «Конфедерації», був т.зв «кресовий» діяч із Любліна Володимир Осадчий⁸, який так само, як Л. Мошечкова, співпрацював проросійськими установами і медіа, був співавтором «української» частини скандальної поправки до Закону про Інститут національної пам'яті. В. Осадчий йшов під третім номером «Конфедерації» у в.о. № 8 (центр – м. Люблін), де посів таке ж третє місце з 2320 голосами (переможець здобув майже 15,3 тис. голосів на свою користь)⁹.

⁴ Токарюк О. Відтінки єврооптимізму: чого чекати від виборів до Європарламенту в Польщі? URL: <https://hromadske.ua/posts/vidtinki-yevrooptimizmu-chogo-chekati-vid-vivoriv-do-yevroparlamentu-v-polshi> (дата звернення: 5.12.2019)

⁵ Мігранти з України вперше балотуються в Європарламент за списками партій Польщі. URL : <https://www.euointegration.com.ua/news/2019/05/9/7095970/>

⁶ Ісаєв І. Друзі Путіна, нотаріус та феміністка: хто з українців Польщі балотується до Європарламенту. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/05/8/7095931/> (дата звернення: 5.12.2019)

⁷ Wyniki głosowania – KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW KONFEDERACJA KORWIN BRAUN LIROY NARODOWCY URL: <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/19905/pl> (дата звернення: 5.12.2019)

⁸ Ісаєв І. Друзі Путіна, нотаріус та феміністка: хто з українців Польщі балотується до Європарламенту. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/05/8/7095931/> (дата звернення: 5.12.2019)

⁹ Wyniki głosowania - KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW KONFEDERACJA KORWIN BRAUN LIROY NARODOWCY <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/19905/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

За списками лівої «Весни» до Європарламенту кандидувала Оксана Литвиненко¹⁰, яка походить із Луганська. Вона – одна з найвідоміших борчинь за права жінок у Торуні, є співорганізаторкою іронічних протестів проти фінансування державою діяльності отця Тадеуша Ридзика з його «Радіо Марія» та проти втручання католицького духовенства в проблематику жінок і меншин. О. Литвиненко стартувала на сьомому із 10 місць регіонального списку у в.о. № 2 (центр – м. Бидгощ) та здобула восьму позицію із 1243 голосами¹¹ (для довідки: володар останнього третього євромандату від «Весни» на виборах-2019 Лукаш Когут у Катовіцах отримав на свою підтримку майже 48,8 тис. голосів – *В. Г., В.М.*).

Другою українською мігранткою в списках «Весни» була Лілія Твардош¹², яка від 1997 р. проживала в Польщі. У студентські часи співпрацювала з Галиною Неч, відомою краківською вченою, що займалася захистом біженців (померла 2002 р.). Л. Твардош, яка хоча перебувала на останньому місці регіонального списку у в. о. № 10 (центр – м. Краків) отримала підтримку 3876 виборців (5 місце)¹³.

Попри те, що українські кандидати не пройшли до Європейського парламенту, варто окремо зупинитися на результатах виборів 26 травня 2019 р.: ПіС – 45,38 %, ЄК – 38,47 %, «Весна» – 6,06 %, «Конфедерація» – 4,55 %, «Кукіз'15» – 3,69 %, «Лівиця Разом» – 1,24%, «Polska Fair Play» – 0,54%, інші партії – 0,07¹⁴. Несподіванкою стало те, що виборчий поріг не подолав блок євроскептиків «Конфедерація» – за них віддали голоси 4,55 % виборців, хоча екзит-поли показували: ця політична сила на чолі з євродепутатом Я. Корвін-Мікке, відомим своїми антиукраїнськими заявами, займе третє місце, випередивши «Весну»¹⁵.

Відзначемо також травневий успіх «Весни» на чолі із президентом курортного м. Слупськ Р. Бедронем, котрий заявив себе представником ЛГБТ-спільноти. Однак успіх не повторився на парламентських виборах у жовтні, де через внутрішні конфлікти та скандали політичний проект із претензією на роль нової (після падіння популярності «Кукіз'15») «третьої сили» у протистоянні ПіС та ГП Р. Бедронь йшов у складі об'єднаної «Лівиці».

¹⁰ Ісаєв І. Друзі Путіна, нотаріус та феміністка: хто з українців Польщі балотується до Європарламенту. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/05/8/7095931/> (дата звернення: 5.12.2019).

¹¹ Wyniki głosowania - KOMITET WYBORCZY WIOSNA ROBERTA BIEDRONIA. URL: <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/20214/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

¹² Ісаєв І. Друзі Путіна, нотаріус та феміністка: хто з українців Польщі балотується до Європарламенту. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/05/8/7095931/> (дата звернення: 5.12.2019).

¹³ Wyniki głosowania - KOMITET WYBORCZY WIOSNA ROBERTA BIEDRONIA. URL: <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/20214/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

¹⁴ Wyniki wyborów europejskich w 2019 r. Parlament Europejski. URL: <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/pl/wyniki-krajowe/polska/2019-2024/> (дата звернення: 5.12.2019).

¹⁵ Вибори в Європарламент у Польщі: партія влади збільшила результат, євроскептики не пройшли. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2019/05/27/7096635/> (дата звернення: 5.12.2019).

Що ж до згаданого руху «Кукіз'15», то травневі вибори до Європарламенту стали для нього «початком кінця» самостійної участі у парламентському партійному житті Польщі. При цьому свою популярність політична сила від 2015 р. здобувала, серед іншого, на артикуляції крайніх націоналістичних гасел. Так, виступаючи у прямому ефірі на одному із польських телеканалів, майбутній «бронзовий» (21% голосів у першому турі) переможець президентських виборів П. Кукіз заявив: ні в якому разі не можна підтримувати героїзацію С. Бандери, адже він винен «в масових вбивствах поляків». Він називав поляків, які захопили Львів під час проголошення Західно-Української Народної Республіки, «захисниками». Восени 2015 р. створена ним партія лідерського типу «Кукіз'15» («Kukiz'15») стала головним конкурентом партії «ПіС» за голоси консервативного та націоналістичного електорату. Вказана партія отримала 42 із 460 посольських мандатів¹⁶.

«Кукіз'15» була єдиною фракцією, яка не дала жодного голосу на підтримку українсько-польської «Декларації пам'яті та солідарності», а її депутат Я. Саноцький у стінах парламенту переконував колег, що Україна не воює з Росією. Іншою важливою фігурою даної політичної сили став Роберт Вінницький, відомий своїми антиукраїнськими заявами і критикою української влади, солідарністю з російськими ультраправими колами та співпрацею з групою відеоблогера з виразною антиукраїнською позицією А. Шарія¹⁷.

Загалом, у Європарламенті ПіС отримала 26 мандатів, ЄК – 22, «Весна» – 3, а депутати від Польщі поповнили наступні партійні групи: «Європейські консерватори і реформатори» – 26 (всі від ПіС), «Група Європейської народної партії (Християнські демократи)» – 17 від ЄК (висуванці власне «Громадянської платформи»), «Прогресивний альянс соціалістів та демократів» – 8 осіб (5 від ЄК та 3 від «Весни») ¹⁸.

Завершення виборів до Європейського парламенту IX каденції фактично дало старт виборчій кампанії до Сейму та Сенату X скликання. Аналіз умовного українського контексту варто, на нашу думку, розпочати із характеристики виборчих програм основних політичних сил осені 2019 р.

Так, враження найоб'ємнішої (понад 220 сторінок друкованого тексту формату А-4) та найбільш структурованої справляє програма правлячої партії «Право і Справедливість»¹⁹. Зокрема, у підрозділі 3.5 «Міжнародна співпраця», серед іншого, робиться акцент на розвиток проекту «Тримор'я», що може спричинитися до інтеграції держав «Східного партнерства» у рамках європейських структур. На окрему увагу заслуговує окремий підрозділ 7 «Закордонна та оборонна політика», що може стати одним із об'єктів компаративного аналізу в наступних публікаціях.

Єдиною політичною силою, у програмі якої у позитивному контексті згадується Україна на парламентських виборах 2019 р. стала «Громадянська коаліція»:

¹⁶ Гулай В. Російський провокативний вектор конфронтації відносин Польщі та України (2015–2017): політико-комунікативний вимір аналізу та прогнозування. С. 612.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Wyniki wyborów europejskich w 2019 r. Parlament Europejski. URL: <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/pl/wyniki-krajowe/polska/2019-2024> (дата звернення: 5.12.2019).

¹⁹ PROGRAM Prawa i Sprawiedliwości. URL : <https://static.im-g.pl/im/2/25201/m25201272.PROGRAMPIS2019.pdf> (дата звернення: 5.12.2019).

«Ми відновимо активну політику Польщі на Сході, особливо по відношенню до України»²⁰.

Українська тематика відсутня в офіційній програмі «Лівиця», яка робила акцент на конкретних пропозиціях внутрішнього соціально-економічного та правового характеру, не згадавши в офіційній програмі про зовнішню політику як таку²¹.

Без чіткого українського контексту у своїх програмі проводила виборчу кампанія «Польська коаліція» на чолі із Польською селянською партією, де домінувала тематика протекціонізму польському аграрному сектору та кліматичної політики, але вказувалося із очевидним акцентом на Росію про розблокування торгівлі із Сходом та відновлення малого прикордонного руху із Калінінградською областю РФ та в ширшому контексті розбудова добрих відносин з усіма партнерами, з якими Польща співпрацює у межах НАТО, ЄС та ООН (в останній, очевидно, міститься прихований натяк на Російською Федерацію та Республіку Білорусь)²².

Без прямого зазначення, що мається на увазі найчисельніша (за різними оцінками, від 700 тис. до 2 млн осіб впродовж останніх років) українська трудова міграція, «Конфедерація» в особі лідера ультраправого «Національного руху» (посла 2015 р. від «Кукіз'15» (виборчий округ у м. Легніца на крайньому заході Польщі)) Роберта Вінніцького активно користувалася цією тематикою, серед іншого, обіцяючи покласти «кінець з напливом дешевої робочої сили і зниженням виплат польським працівникам»²³ (2019 р. Вінніцький здобув посольський мандат на сході країни (в.о. № 24 із центром у м. Бялостоку), набравши 22,7 тис. із 36,2 тис. отриманих «Конфедерацією»²⁴).

За підсумками голосування 13 жовтня 2019 р. найбільше голосів до Сейму отримали такі виборчі комітети: партія «Право і Справедливість» – 8 051,9 тис. голосів (43,59 %); «Громадянська коаліція» (у складі: «Громадянської платформи», «Сучасної» та партії «Зелені») – 5 060,4 тис. (27,40 %); Союз демократичної лівиці (у складі: власне партії СДЛ, «Весни» Бедроня та «Лівиці Разом») – 2 319,9 тис. (12,56 %); Польська селянська партія (до ПСП приєднався Рух «Кукіз'15», котрі разом виступали під брендом «Koalicja Polska») – 1 578,5 тис. (8,55 %); «Конфедерація Свобода та Незалежність» (об'єднання кількох ультраконсервативних й націоналістичних організацій та окремих політиків, котрі на виборах до Європарламенту гуртувалися навколо «Конфедерації KORWiN Braun Liroy Narodowscy») – 1 257 тис. (6,81 %)²⁵.

²⁰ Twoja Polska. PROGRAM KOALICJI OBYWATELSKIEJ. URL: <https://static.im-g.pl/im/9/25176/m25176079.KO.pdf> (дата звернення: 5.12.2019).

²¹ Program Wyborczy Lewicy. URL: <https://lewica2019.pl/program> (дата звернення: 5.12.2019).

²² Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska. URL: <https://static.im-g.pl/im/0/25176/m25176080.PSLKP.pdf> (дата звернення: 5.12.2019).

²³ Ruch Narodowy. URL: <https://kampania2019.pl/> (дата звернення: 5.12.2019).

²⁴ Sejmowy Okręg wyborczy nr 24[Białystok]. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26073/sejm/okr/24> (дата звернення: 5.12.2019).

²⁵ Wyniki wyborów 2019 do Sejmu RP. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/>

Повертаючись до виборів депутатів верхньої палати, то найбільшу підтримку на виборах до Сенату отримали наступні виборчі списки: «ПіС» - 8 110,2 тис. голосів, «Громадянська коаліція» – 6 490,3 тис., ПСП – 1041,9 тис. СДП – 415,7 тис.²⁶. При 44,56 % поданих голосів партія «ПіС» здобула 48 із 100 сенатських мандатів, «Громадянська коаліція» – 35,66 % та 43 відповідно, ПСП – 5,72 % та 3, СДП 2,28 % – 2, а також пройшло четверо незалежних кандидатів.

Погоджуючись із констатацією доконаного факту відсутності українців серед депутатів польського Сейму та Сенату X каденції, не поділяємо із мотивами песимізму Григорія Сподарика, що «на нас чекають наступні чотири роки без свого представника у польському парламенті. До лав Сейму не потрапить ані перша українська мігрантка, яка вирішила балотуватися на виборах, – Мирослава Керик, ані перша жінка з-поміж етнічних українців Польщі Ксеня Довгань-Доманська. Не потрапив туди й досвідчений політик із депутатським стажем – Мирон Сич»²⁷, з огляду на хоча б на те, що автор привертає увагу до українських кандидатів у списку тільки «Громадянської коаліції», сформованому найперше на основі висуванні партії «Громадянська платформа», з якою багато українських політиків, а слідом за ними експертів з різних академічних та позанаукових середовищ пов'язували та й досі пов'язують «золоте десятиліття» у відносинах України та Польщі на початку 2000-х років.

Як зазначає Г. Сподарик, балотуючись у 2007 і 2011 роках вже згаданий М. Сич²⁸ отримував до 9 тисяч голосів, а 2019 р. , стартувавши з останнього 16-го місця у в.о. № 34 (центр – м. Ельблонг), 4 353 голоси, що виявилось тільки п'ятим результатом у цьому регіональному списку²⁹. Для прикладу, у цьому ж виборчому окрузі, де проживає чимало українців, депортованих сюди під час операції «Вісла» та їх нащадків, список ПіС набрав 102,5 тис. голосів (40,86 %), отримавши 4 мандати; ГК – 71,3 тис. (28,43 %), 2 мандати та по одному мандату – СДП та ПСП, за які віддали свої голоси в середньому 27–29 тис. виборців³⁰.

Від себе додамо, що використання теми російського впливу на українських та польських політиків на цьогорічних парламентських виборах у Польщі чи не вперше стало специфічною виборчою технологією. Насамперед мається на увазі серію публікацій, що фактично синхронно з'явилися у Польщі та Україні за тиждень до дня голосування 13 жовтня 2019 р. та цілком очевидно спрямовані проти одного

---

sejm/pl (дата звернення: 5.12.2019).

²⁶ Wyniki wyborów 2019 do Senatu RP. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/senat/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

²⁷ Сподарик Г. Після виборів. URL: <https://www.nasze-slowo.pl/pislya-viboriv/> (дата звернення: 5.12.2019).

²⁸ Там само.

²⁹ KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

³⁰ Sejmowy Okręg wyborczy nr 34 [Elbląg]. URL : <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/sejm/okr/34> (дата звернення: 5.12.2019).

із лідерів української національної меншини у Польщі М. Сича як кандидата на виборах до Сейму³¹.

Активістка нової хвилі української міграції до Польщі Мирослава Керик балотувалася з 38-го із 40 місць виборчому списку «Громадянської Коаліції» у в.о. № 19 (центр – м. Варшава) та здобула всього 611 голосів, де переможцем із 416 тис. голосів прихильників цієї сили стала потенційний кандидат на посади президента Польщі 2020 р. Малгожата Кідави-Блонська³², що, на нашу думку може свідчити про не зовсім вдалий округ для балотування, ніж фактичну підтримку голови фонду «Наш вибір» серед натуралізованих громадян Польщі у Варшаві, зокрема, не тільки українського походження .

Інша українська кандидатка, Ксеня Довгань-Доманська, членкиня гуртка Об'єднання українців у Польщі (ОУП) у Любіні (Нижньосілезьке воєводство) та Об'єднання лемків, підприємець, депутат міської ради Любіна попередньої каденції, балотувалася від ГК на виборах до Сейму у виборчому окрузі № 1 із центром у Легніці, здобувши у підсумку 12 місце (889 голосів) (для проходження третьому кандидату виявилось потрібним аж 14,7 тис.³³). Але чи можна вважати такий відносно низький результату регіоні, де проживає чимала українська національна меншина, ще одним показовим прикладом низької популярності кандидатів українського походження? Якнайкращу відповідь на свою роль у виборчій кампанії-2019 подала сама кандидатка: «...Працюю у штабі Пйотра Бориса, який висунув свою кандидатуру з мого округу під № 1 на листі. **Я просто допомагаю йому в кампанії...** (підкреслено – *В.Г., В.М.*)». До речі, отримавши понад 35 тис. голосів виборців ГК П. Борис зайняв перше місце та отримав посольський мандат³⁴.

Досить низький результат показали натуралізовані уродженці України у списках «Лівиці» – Олесь Івченко і Максим Капланські. Так, Івченко йшла на 18 із 28 місць у 13 в.о. із центром у Кракові та у підсумку здобула 418 голосів та при тому, що другий кандидат, котрий отримав мандат за цим регіональним списком, набрала майже 17,5 тис. голосів прихильників «Лівиці»³⁵.

³¹ Мирон Сич та Андрій Деркач. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7857/Artyku/2379127,%d0%9c%d0%b8%d1%80%d0%be%d0%bd-%d0%a1%d0%b8%d1%87-%d1%82%d0%b0-%d0%90%d0%bd%d0%b4%d1%80%d1%96%d0%b9-%d0%94%d0%b5%d1%80%d0%ba%d0%b0%d1%87> (дата звернення: 5.12.2019).

³² KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/19> (дата звернення: 5.12.2019).

³³ KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/1> (дата звернення: 5.12.2019).

³⁴ Там само.

³⁵ KOMITET WYBORCZY SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26063/sejm/pl> (дата звернення: 5.12.2019).

М. Капланські балотувався під № 13 (всього 18 позицій регіонального списку) у в. о. № 38 (центр – м. Піла), отримавши тільки 288 голосів, тоді як для того, щоб у підсумку отримати єдиний посольський мандат у цьому окрузі необхідно було понад 14,4 тис. голосів³⁶.

У кінцевому результаті справдилися прогнози із одним із кращих експертів з української проблематики із високим ступенем медіавпізнаності в Україні Ігорем Ісаєвим, що «українська спільнота, попри свій розмір у Польщі та відносно непогану інтегрованість до суспільства, на виборах буде представлена украй блідо»³⁷.

Разом з цим у даному дослідженні проаналізовано участь у виборчих кампаніях 2019 р. тих кандидатів, про українське походження яких стало відомо із медіа, що, однак, це не виключає більшої кількості кандидатів, котрі є представниками української національної меншини чи нової хвилі мігрантів, котрі натуралізувалися у якості громадян Польщі в останні десятиліття, у виборчих списках вказаних вище партій чи, наприклад, відсутньої партії «Права і справедливості», за деякою інформацією, від якого балотувалися окремі українці на місцевих виборах 2018 року.

На завершення, дискусійними, але від цього не менш вартими уваги є рефлексії співредактора порталу «Obserwator Międzynarodowy», докторант Люблінського католицького університету Віталія Мазуренка, що «Після жовтневих парламентських виборів і присяги нового складу парламенту суспільно-політичні поділи в Польщі пройшли по чотирьох базових ідентифікаціях. Наразі правляча партія Право і справедливість, умовні консерватори під традиційним гаслом «Бог, честь, батьківщина», котра за п'ять попередніх років стала фактично корпоративністю партійно-церковних еліт, зарозумілістю щодо решти громадян – не виборців цієї партії та фантазією про батьківщину, як її уявляє презес (голова) партії пан Ярослав Качинський. Після втрати монополії на цей наратив під даним гаслом з більш радикалізованим порядком денним до Сейму пройшов Блок партій «Конфедерація». Натомість на лівому фланзі відбувся поділ між опозицією на лібералів з другої за чисельністю Блоком «Громадянська коаліція» (котра отримала більшість в Сенаті) та ліворадикальним Блоком «Лівиця». Остання перебрала повістку під гаслом «Свобода, рівність, братерство» у ГК, але поки не спромоглася вийти за порядок денний споживацтва, групової ідентичності та нехтування сферою безпеки. П'ята політична сила котра потрапила до Сейму – ПСЛ, за традицією, долучається до порядку денного переможців»³⁸.

Наслідком перегрупування у польському політикумі за підсумками жовтневих виборів може стати те, що, на думку українських експертів, у новому Сеймі «друзі

³⁶ Там само.

³⁷ Ісаєв І. Українцям мало місця: як будуть представлені «наші» на парламентських виборах у Польщі. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/08/22/7099976/> (дата звернення: 5.12.2019).

³⁸ Мазуренко В. Вододіл 2019: соборність та солідарність знову на порядку денному. URL: <https://zahidfront.com.ua/news/Vododil-2019-sobornist-ta-solidarnist-znovu-na-poryadku-dennomu.html?fbclid=IwAR3O3DpeSA5S-cc7yAjNUOwpTW9yXc2-hCfq7hOLFZCWMo8k-0af1VqzGDY> (дата звернення: 5.12.2019).

Путіна» матимуть сумарно більш ніж 40 депутатських мандатів³⁹, передовсім із числа чи не всіх послів «Конфедерації», значної частини (передовсім із середовища Кукіз'15 та активних лобістів польського аграрного бізнесу у відновлення позицій на ринку Росії) парламентського клубу Польської селянської партії та латентно, окремих послів від ПіС.

На нашу думку, попередній історик-політологічний аналіз перебігу та результатів виборів у Польщі 2019 р. до Європейського парламенту та Сейму й Сенату крізь призму українського контексту дозволяє зробити наступні узагальнення, висновки та рекомендації: по-перше, попри помітне зростання від осені 2013 р. широкої української тематики спочатку у польській зовнішній, а потім внутрішній політиці, це, однак, не виявилось у відповідному кількісному та якісному конвертуванні за підсумками виборів 2019 р. до Європейського парламенту та Сейму й Сенату Республіки Польща; специфіка польської виборчої системи, орієнтовану на пріоритетність у здобутті мандатів найбільшими партіями (особливо при виборах до нижньої палати Національних Зборів) через багатомандатні регіональні списки виборчих комітетів дозволяє залучити значну кількість кандидатів; по-друге, домінуючою практикою більшості політичних партій стало надання кандидатам українського походження чи вихідцям з України (попри навіть мінімальну їхню кількість на тлі української національної меншини та нових натуралізованих громадян Республіки Польща) здебільшого прикінцевих стартових місць у відповідних регіональних партійних списках; по-третьє, внутрішні процеси серед політично активних українців Польщі, котрі мають право голосу, дозволяють говорити про відхід від переважаючих впродовж десятиліть симпатій до «Громадянської платформи» на користь нових політичних проєктів лівоцентристського спрямування; по-чотирте, при оцінці стратегії й тактики провідних польських партій та широкого кола питань, пов'язаних із Україною, українською трудовою міграцією й натуралізацією у якості польських громадян все більшого числа вихідців з України, на наше переконання, слід відходити від стереотипів та ілюзій періоду 2015–2019 рр., що чи не найбільше перешкождали повноцінній міждержавній політичній співпраці та будувати відносини України та Польщі у третій декаді ХХІ ст. на ціннісно-світоглядних засадах реалізму та прагматизму, в пошуку відповідних інституційно-процедурних механізмів реалізації національних інтересів обох країн у Європі й світі загалом; по-п'яте, можемо прогнозувати, що український контекст відіграватиме специфічну роль на президентських виборах 2020 р. у програмах та риторичі основних кандидатів, що може стати предметом окремої публікації.

³⁹ Панченко Ю. Стара влада та друзі Кремля: яку небезпеку несуть Україні результати польських виборів. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/10/14/7101853/> (дата звернення: 5.12.2019).

REFERENCES

Hulai, V. (2017). Rosiiskiyi provokatyvnyi vektor konfrontatsii vidnosyn Polshchi ta Ukrainy (2015–2017): polityko-komunikatyvnyi vymir analizu ta prohozuvannia. *Ukrainsko-polski vidnosyny. Novitnia doba* / vidp. red. Mykola Lytvyn; Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. Lviv [in Ukrainian].

Isaiev, I. Druzi Putina, notarius ta feministka: khto z ukraintsiv Polshchi balotuietsia do Yevroparlamentu URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/05/8/7095931/> [in Ukrainian].

Isaiev, I. Ukraintsiam malo mistsia: yak budut predstavleni «nashi» na parlamentskykh vyborakh u Polshchi URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/08/22/7099976/> [in Ukrainian].

Spodaryk, H. Pislia vyboriv URL: <https://www.nasze-slowo.pl/pislya-viboriv/> [in Ukrainian].

Tokariuk, O. Vidtinky yevrooptymizmu: choho chekaty vid vyboriv do Yevroparlamentu v Polshchi? URL: <https://hromadske.ua/posts/vidtinky-yevrooptymizmu-chogo-chekaty-vid-viboriv-do-yevroparlamentu-v-polshi> [in Ukrainian].

KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/pl> [in Polish].

KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/1>

KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26075/sejm/okr/19> [in Polish].

KOMITET WYBORCZY SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26063/sejm/pl> [in Polish].

Loza, P. Zhinka, pidpriemnytsia i predstavnytsia menshyn [in Ukrainian]. URL: <https://www.nasze-slowo.pl/zhinka-pidpriemnytsia-i-predstavnytsia-menshyn/> [in Polish].

Mazurenko, V. Vododil 2019: sobornist ta solidarnist znovu na poriadku dennomu [in Ukrainian]. URL: <https://zahidfront.com.ua/news/Vododil-2019-sobornist-ta-solidarnist-znovu-na-poryadku-dennomu.html?fbclid=IwAR3O3DpeSA5S-cc7yAjNUOwpTW9yXc2-hCfq7hOLFZCWMo8k-0af1VqzGDY> [in Polish].

Mihranty z Ukrainy vpershe balotuietsia v Yevroparlament za spyskamy partii Polshchi URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/05/9/7095970/> [in Ukrainian].

Myron Sych ta Andrii Derkach. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7857/Artykul/2379127,%d0%9c%d0%b8%d1%80%d0%be%d0%bd-%d0%a1%d0%b8%d1%87-%d1%82%d0%b0-%d0%90%d0%bd%d0%b4%d1%80%d1%96%d0%b9-%d0%94%d0%b5%d1%80%d0%ba%d0%b0%d1%87> [in Polish].

Panchenko Yu. Stara vlada ta druzi Kremlia: yaku nebezpeku nesut Ukraini rezultaty polskykh vyboriv URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/10/14/7101853/> [in Ukrainian].

Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska URL: <https://static.im-g.pl/im/0/25176/m25176080,PSLKP.pdf> [in Polish].

PROGRAM Prawa i Sprawiedliwości. URL: <https://static.im-g.pl/im/2/25201/m25201272,PROGRAMPIS2019.pdf> [in Polish].

Program Wyborczy Lewicy. URL: <https://lewica2019.pl/program> [in Polish].

Ruch Narodowy. URL : <https://kampania2019.pl/> [in Polish].

Sejmowy Okręg wyborczy nr 24 [Białystok]. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/komitet/26073/sejm/okr/24> [in Polish].

Sejmowy Okręg wyborczy nr 34 [Elbląg]. URL: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/sejm/okr/34>

Twoja Polska. PROGRAM KOALICJI OBYWATELSKIEJ. URL: <https://static.im-g.pl/im/9/25176/m25176079,KO.pdf> [in Polish].

Wybory v Yevroparlament u Polshchi: partiia vlady zbilshyla rezultat, yevroskeptyky ne proishly URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/05/27/7096635/> [in Ukrainian].

Wyniki głosowania - KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW KONFEDERACJA KORWIN BRAUN LIROY NARODOWCY. URL: <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/19905/pl> [in Ukrainian].

Wyniki głosowania - KOMITET WYBORCZY WIOSNA ROBERTA BIEDRONIA. URL:<https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/pl/wyniki/komitet/20214/pl>

Wyniki wyborów europejskich w 2019 r. Parlament Europejski. URL: <https://europarl.europa.eu/election-results-2019/pl/wyniki-krajowe/polska/2019-2024/> [in Polish].

Wyniki wyborów 2019 do Sejmu RP. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/sejm/pl> [in Polish].

Wyniki wyborów 2019 do Senatu RP. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/senat/pl> [in Polish].

Vasyl Gulay, Vira Maksymets. The Ukrainian context of the 2019 election campaigns in Poland by the European Parliament and the Sejm and Senate

The authors assume that the results of the 2019 elections in Poland to the European Parliament and the Sejm and the Senate influence not only the transformation of the country's party system and its socio-political development in the coming years, but also the place and importance of Poland's interstate relations with Ukraine in general and specific problems of large-scale Ukrainian labor migration to Poland in particular.

The completion of the elections to the European Parliament of the 9th cadence actually gave rise to the election campaign to the Sejm and Senate of the Xth convocation. The predominant practice of most political parties has been to provide candidates of Ukrainian descent or immigrants from Ukraine (despite even a minimal number of them against the background of the Ukrainian national minority and newly naturalized citizens of the Republic of Poland) for the most part, starting places in the relevant regional party lists.

Despite the noticeable growth of broad Ukrainian subjects since the fall of 2013, first in Polish foreign and then domestic politics, this has not, however, been reflected in a corresponding quantitative and qualitative conversion following the 2019 elections to the European Parliament and the Sejm and Senate of the Republic of Poland. The 2019 elections, among other things, draw attention not only to the place and role of the Ukrainian national minority in the political life of Poland, but also to indicate the political participation of Polish citizens from among the new migrants of the 1990s – 2010s, in view of the growing the extent of naturalization as Polish citizens of our country of origin, and the differences between different socially active environments of Polish citizens of Ukrainian descent. Internal processes among politically active Ukrainians in Poland who have the right to vote allow us to speak of a departure from the prevailing sympathies with the Civic Platform over the decades in favor of new left-wing political projects.

Key words: Poland, election campaign, European Parliament, Sejm, Senate, Ukrainian context.